

Tutkimuksen nimi: Peruskoululaisten uimataito vuonna 2026

Tutkijataho:

Tutkimus on Jyväskylän yliopiston (JYU), Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton (SUH) sekä Opetushallituksen (OPH) yhteistyöhanke. Tutkimusryhmässä edellä mainittuja tahoja edustavat: JYU: Arja Sääkslahti ja Susanna Saari; SUH: Tero Savolainen, Kristiina Heinonen ja Henna Haapala; sekä OPH: Matti Pietilä. Lisäksi tutkimuksessa avustaa tutkimusavustaja Piia-Liisa Lehtimäki.

Tutkimuksen kuvaus:

Suomalaisten lasten uimataitoa on tutkittu vuosina 2000, 2004, 2006, 2011, 2016 ja 2022. Edellisen tiedonkeruun jälkeen lasten ja nuorten hukkumistapaukset ovat lisääntyneet, ja sen vuoksi Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lasten ja nuorten uimataidon selvittämistä peruskoulun kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisilta.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, kuinka suuri osuus kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisista on uimataitoisia ja miten erilaiset taustatekijät (esim. sukupuoli, toimintarajoitteet ja etninen tausta) vaikuttavat oppilaiden uimataitoisuuteen. Lisäksi tutkimuksella selvitetään, minkälaiset asiat innostavat tai estävät oppilaita osallistumaan koulujen uintitunneille. Rehtoreille ja opettajille suunnatuilla kyselyillä selvitetään koulujen uintituntien määriä, poissaolokäytänteitä ja luonnonvesien hyödyntämistä oppimisympäristönä.

Uimataitotutkimuksen perusjoukko muodostuu Suomen ala- ja yläkouluista lukuvuonna 2025–2026. Tutkimuksessa käytetään samaa satunnaisotantaa kuin vuoden 2022 tutkimuksessa. Koulut on valikoitu satunnaisotoksella Opetushallitukselta saadusta peruskoulujen rekisteristä. Tutkimuksen aineisto kerätään eri puolella Suomea ja tavoitteena on saada mukaan 5000 kuudesluokkalaista ja 5000 yhdeksäsluokkalaista. Tutkimuksen perusjoukon lisäksi tutkimukseen osallistuu erillisenä otantana vapaaehtoisesti mukaan ilmoittautuneita kuntia.

Tutkimuksessa on erilliset sähköiset kyselylomakkeet koulujen rehtoreille, kuudennen luokan opettajille / yläkoulun liikunnanopettajille, kuudesluokkalaisille ja yhdeksäsluokkalaisille. Tiedot tutkimuksesta ja linkit kyselylomakkeisiin välitetään koulujen rehtoreille, jotka puolestaan välittävät lomakkeet opettajille. Ennen oppilaskyselyyn vastaamista, opettaja lähettää luokkansa oppilaiden huoltajille tiedon tutkimuksesta esimerkiksi Wilma -viestillä. Mikäli oppilas ei osallistu tutkimukseen, hän voi tehdä kyselyn aikana muita koulutehtäviä. Kyselyyn vastaaminen kestää arviolta noin 10 minuuttia.

Käytettävät tutkimusmenetelmät:

Sähköiset kyselylomakkeet rehtoreille, kuudennen luokan opettajille, yläkoulun liikunnanopettajille, kuudesluokkalaisille ja yhdeksäsluokkalaisille. Lisäksi vapaaehtoisesti mukaan ilmoittautuneilta kunnilta kerätään tilastotietoa kuudesluokkalaisten altaalla tehdyistä uimataitotesteistä.

Otoksen koko ja otantaan valitut yksiköt:

Lapua peruskoulut (6.lk ja 9.lk)

Tutkimuksen toteutumisaika:

Aineistonkeruu maalis-huhtikuussa 2026.

Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika joulukuu 2026.

Tietoturva ja aineiston säilyttäminen:

Kaikkiin kyselyihin vastataan nimettömänä, eikä tutkimuksesta muodostu henkilö-tietopohjaista tutkimusrekisteriä. Yksittäistä vastaajaa ei voida tunnistaa aineistoista eikä tutkimusraportista. Tutkimusaineistoa käsitellään tietoturvallisesti ja tutkimuksen toteuttamisessa noudatetaan erityistä huolellisuutta, TENK:in ohjeistusta noudattaen. Pseudonyymi tutkimusaineisto säilytetään vertailuaineistona 25 vuoden ajan Jyväskylän yliopistossa mahdollisia tulevia viiden vuoden välein toteutettavia tiedonkeruita varten. Tutkimus-aineisto tuhoetaan vuonna 2051.

Huoltajan suostumus:

Kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisten huoltajia tiedotetaan tutkimuksesta opettajan lähettämällä viestillä (ks. liite) ja heitä ohjataan tarvittaessa tutustumaan tutkimuksen nettisivuihin. Tutkimuseettisen neuvottelutoimikunnan (TENK) ohjeistuksen perusteella, mikäli tutkimuksessa ei tallenneta yksilöityjä tunnistetietoja tai mikäli kyselytutkimus kohdentuu suurille vastaajamäärille, riittää huoltajan informointi tutkimuksesta niin, että he voivat halutessaan kieltää lastansa osallistumasta tutkimukseen.

Tutkimuksen hyödyt:

Tutkimuksen tulokset antavat käsityksen uimataitoisten kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisten määrästä. Koska edellisestä tiedonkeruusta on kulunut neljä vuotta, kuvailevien tietojen avulla on mahdollista nähdä eri aikaväleillä tapahtunutta trendimuutosta. Trendikäyrien tulkinnan perustaksi voidaan yhdistää erilaisia kunnallisia ja valtakunnallisia toimenpiteitä ja tapahtumia, jotka ovat saattaneet vaikuttaa muutoksiin. Näin eri ajanjaksoina tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia voidaan arvioida tiedolla johtamisen tueksi. Alueellisesti edustavan tutkimusaineiston perusteella voidaan arvioida myös uinninopetuksen alueellisen tasa-arvon toteutumista. Yläkoululaisten uimataidosta ja vesiturvallisuuteen vaikuttavista asenteista saadaan myös ensimmäistä kertaa valtakunnallista tietoa eri toimijoiden käyttöön.

Tutkimuksen tulokset auttavat tunnistamaan uimataidon oppimiseen liittyviä tekijöitä niin kuntatason päätöksenteossa kuin uinninopetuksen toteuttamisen käytänteissä. Tutkimuksen tuloksista tiedotetaan kansallisesti ja julkistamistilaisuuden yhteydessä pyritään herättämään kansallista keskustelua uinninopetuksen ja vesiturvallisuuden tärkeydestä. Saatujen kansallisten tulosten perusteella on mahdollista tunnistaa paitsi keskeisiä syitä lasten uimataidottomuudelle, myös hyväksi havaittuja uinninopetuksen organisointimalleja opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisen uimataidon ja vesiturvallisuusosaamisen saavuttamiseksi.

Tutkimuksen tekijöiden sitoumus ja allekirjoitukset:

Vakuutan, että tässä tutkimuslupahakemuksessa ja sen liitteissä annetut tiedot ovat oikeat. Tutkimustulokset esitän niin, ettei niistä voida tunnistaa yksittäisiä henkilöitä. En käytä saamiani tietoja muuhun tarkoitukseen kuin mihin tutkimuslupa on myönnetty. Noudatan EU:n yleistä tietosuojasetusta, tietosuojalakia ja muualla lainsäädännössä mainittuja säännöksiä henkilötietojen käsittelystä ja salassapidosta. Sitoudun tutkijan eettisiin periaatteisiin ja tutkimuksen toteutusehtoihin.

Jyväskylä ja Helsinki
16.03.2026

Piia-Liisa Lehtimäki

Arja Sääkslahti

Tero Savolainen

Kristiina Heinonen

Yhteystiedot:

Piia-Liisa Lehtimäki
Tutkimusavustaja, tutkimuksen yhteyshenkilö
Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry
puh: +358 40 7750843
sähköposti: piia.lehtimaki@suh.fi

Arja Sääkslahti
Tutkimuksen vastuullinen johtaja
Professori, Jyväskylän yliopisto
PL 35 (L), 40014 Jyväskylän yliopisto
puh: +358 40 8053974

sähköposti: arja.saakslahiti@jyu.fi

Tero Savolainen

Koulutussuunnittelija (uimaopetus)

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry

Elimäenkatu 20a, 00510 Helsinki

puh: +358 50 4917444

sähköposti: tero.savolainen@suh.fi

Liitteet: Tutkimussuunnitelma, kyselylomakkeet